

Den kuwaitiske klima(dis)kursen

Kuwait står overfor et stadig mer pressende klimadilemma. På den ene siden utgjør klimaendringene en alvorlig trussel mot befolkningen på sikt, men på den andre siden er staten avhengig av inntektene fra oljeindustrien, noe som i sin tur bidrar til global oppvarming. Dilemmaet erkjennes i Kuwait fra offentlig hold, men myndighetene forblir passive i håndteringen av situasjonen.

av LISA SVILAND

En rekke meningsmålinger fra det siste tiåret viser lav oppslutning rundt klimasaken i befolkningen i Midtøsten. For å ytterligere kartlegge interessen rundt klimasaken i en såpass klimaautsatt region, analyserer jeg fire kuwaitiske dagsaviser fra perioden 2018–2021 i denne artikkelen. Denne analysen avslører en oppmuntrende trend: En tilstedeværende og økende bevissthet rundt klimaendringene i nyhetsmediene i Kuwait.

Global oppvarming er en utfordring som berører Midtøsten spesielt, og Kuwait er et av landene som er særlig sårbare for klimaendringenes virkninger. Gjennomsnittstemperaturer øker i nærmest dobbel hastighet i Golfstatene sammenlignet med alle andre befolkede områder, noe som fører til at regionen møter stadig større utfordringer med blant annet mangel på ferskvann.¹ Samtidig er den kuwaitiske økonomien fullstendig avhengig av oljeeksporten for å opprettholde velferdsnivået og levestandarden i landet da oljeproduksjonen står for nesten halvparten av statens bruttonasjonalprodukt, og omtrent 90 prosent av Kuwaits eksportinntekter.² Kuwaits befolkning har utviklet svært dyre og energikrevende vaner med tilhørende utslipp på grunn av subsidiert vann, elektrisitet og drivstoff.³ Samtidig fører høye temperaturer til et ytterligere energibehov til nedkjøling av bygninger, og resultatet er et allerede høyt, og dyrt, energiforbruk.⁴ Derfor har Kuwait et av verdens høyeste utslipp per innbygger. Å få bukt med global oppvarming er en pressende utfordring for styresmaktene i Kuwait, og det er rimelig å anta at klimaendringene skaper samfunnsdebatt. Derfor stiller jeg spørsmålene: I

hvor stor grad omtaler dagsavisene klimaproblematikken i den oljeavhengige økonomien, og gir tonen og konteksten av klimasaker uttrykk for bekymring for klimaendringene?

Denne artikkelen bygger på en omfattende litteratur om klimadiskurs i media og klimaholdninger i golfstatene. Litteraturen presenterer hvordan mediediskurs har en sentral rolle i å forme lesernes bekymring for klimaendringene og hvordan kontekstualitet i klimaendringsdiskursen reflekterer samfunnsdebatten.⁵ Denne artikkelen bidrar til å dekke mangelen på medie- og klimadiskurs fra Midtøsten, da majoriteten av dagens litteratur er basert på europeiske og nord-amerikanske mediesystemer.⁶

Et grønt skifte i energisektoren med en overgang til fornybare energikilder, som sol- og vindenergi, vil som nevnt medføre enorme kutt i Kuwaits statlige inntekter. Produksjon- og eksportmulighetene for grønne energikilder er langt mer begrensede enn tilsvarende for fossile energikilder, og vil dermed ikke kunne erstatte inntektene fra oljeeksporten. Bærekraftige energikilder kan, derimot, erstatte oljen som brukes for å dekke det økende energibehovet innad i Kuwait, og dermed frigjøre olje til å skape ytterligere eksportinntekter. Dette vil dog ikke være et tiltak som bidrar i kampen mot global oppvarming, like fullt et tiltak for å øke kuwaitiske oljeinntekter. Som renteniststat er Kuwait avhengig av økonomisk vekst for å dekke utgiftene til subsidierte goder til befolkningen, og statlige kutt som fører til reell nedgang i levestandarden vil kunne skape sosial og politisk furore. Den kuwaitiske økonomien tvinges allerede til å kutte subsidier, noe som medfører et visst sosialt trykk mellom stat og befolkning.⁷ Dette vil øke ytterligere i takt med et internasjonalt energiskifte som tilrettelegger for mer inklusjon av fornybare energikilder og dermed senker etterspørselen etter olje. Med andre ord, staten balanserer på en

knivsegg mellom klimakrise og økonomisk krise, en balansegang som vil bli stadig vanskeligere å opprettholde etter hvert som konsekvensene av klimaendringene får enda større plass i den kuwaitiske befolkningens hverdag.

Statlig klimadiskurs

Myndighetene i Kuwait understreker stadig sin støtte til internasjonale initiativer for et globalt grønt skifte, men har ingen planer om å nedskalere egen oljeindustri for å bidra til å begrense de fatale konsekvensene av klimaendringene.⁸ Til tross for de nevnte tiltakene planlagt av staten, har ikke Kuwait forpliktet seg til noen klimakutt.⁹ Kuwaitiske myndigheter fremmer sitt standpunkt hva gjelder Kuwaits rolle i kampen mot klimaendringene gjennom sin offentlige tilstedeværelse og deltakelse på internasjonale klimamøter og konferanser. Denne tilnærmingen understrekte den kuwaitiske kronprinsens i sin tale ved Middle East Green Initiative Summit i 2021, der han uttrykte at «Vårt møte på denne viktige konferansen er det beste beviset på vår streben etter suksess for internasjonale tiltak rettet mot bekjempelsen av klimaendringene, som noen land lider av, spesielt Kuwait.»¹⁰ Videre fulgte en rekke klimatiltak Kuwait planlegger å gjennomføre for å bidra i den globale kampen mot klimaendringene, blant annet investeringer i fornybar energi og effektivisering av oljeindustrien, men ingen forpliktelser om utslippsreduksjon. Den statlige diskursen er altså tydelig på at klimaendringene er og blir et problem for klimautsatte stater som Kuwait, og at dette problemet må bekjempes på et internasjonalt plan. Det er dog ikke særegent at fossil-drevne aktører bruker en viss grad av grønnvaskende og ansvarsfraskrivende retorikk for å fremstå mer klimavennlige i internasjonale sammenhenger.¹¹

Selv om Kuwait var den første av Golfstatene til å etterkomme FNs klimamål, og har lansert flere

fornybare energiprojekter det siste tiåret, henger landet etter i utviklingen av bærekraftig energi.¹² Eksempelvis ble solkraftverket «Shagaya» lansert for over ti år siden, men er fremdeles ikke ferdigstilt, til tross for at dets offisielle åpning fant sted i februar 2018.¹³ Kuwait har derimot satt inn tiltak for å gjøre sin oljeindustri mer klimavennlig, og dermed mer konkurransedyktig, i et marked som foretrekker grønnere energi, gjennom sitt «Clean Fuels Project» (CFP). CFP, ferdigstilt i 2020, var et prosjekt som oppgraderte kvaliteten og effektiviteten til to kuwaitiske oljekraftverk, Mina' 'abduallah og Mina' al-'ahmad. Formålet med prosjektet var å gjøre kuwaitisk olje mer lønnsom, og for å møte de nye internasjonale klimastandardene om lavt svovelinnhold.¹⁴ Effektivisering og forbedring av oljeutvinningsproduksjonen har imidlertid kun marginale effekter på globale klimautslipp og er på langt nær like utslagsgivende som å satse på energiomlegging til fornybare kilder, som for eksempel solenergi. Statlig tilstedeværelse på klimatoppmøter og omlegging av eksisterende industri indikerer at klimaspørsmålet er på agendaen rent utenrikspolitisk for Kuwait, men allikevel viser meningsmålinger fra det siste tiåret at allmennheten i Kuwait har lav interesse for klimaendringene og er mindre bekymret for klimakrisen sammenlignet med andre land i Midtøsten.¹⁵

Kuwaitisk mediebias

Den eksisterende litteraturen om klimadiskurs i mediene består i stor grad av analyser av amerikansk og europeisk mediediskurs. Denne litteraturen bidrar til å bygge en grunnleggende forståelse for sammenhengen mellom nyhetsdekning og befolkningens oppfatning av samfunnsutfordringer. Samtidig reflekterer de medier med en grunnverdi om at det er medienes ansvar å formidle informasjon til befolkningen som gjør at de kan delta i samfunnsdebatten.¹⁶ Dermed vil ny-

hetsvinklinger som fremmes i dagsavisene over tid kunne fortelle noe om hva befolkningen anser som oppsiktsvekkende eller bekymringsverdig, siden avisene ofte speiler lesernes interesser.¹⁷ Dersom private nyhetsmedier har en informativ rolle, og samtidig lever av å produsere innhold som engasjerer lesere, vil klimarelaterte artikler og annen klimadiskurs i dagsaviser også være med på å forme allmennhetens oppfatninger av global oppvarming.¹⁸ I forlengelse av dette er sakene som får mest mediedekning som regel sakene leserne oppfatter som mest pressende og viktig.¹⁹ Dermed gjenspeiler språkbruk og ordvalg i nyhetsformidlingen i noen grad befolkningens grad av bekymring, forståelse og erfaring knyttet til klimasaken.²⁰ Likevel er denne grunnleggende forståelsen av medienes rolle ikke nødvendigvis gjeldene i Kuwait, da den kuwaitiske mediediskursen ikke er uavhengig av statens normative føringer.

Det politiske systemet og lovverket i Kuwait legger noen føringer for presse- og ytringsfriheten i landet. Kuwait har en relativt liberal presse- og publiseringslov fra 2006 sammenlignet med de andre oljenasjonene i Golfen. Loven bidro til å skape et bredere spekter av politiske og sosiale perspektiver i journalistikken. Imidlertid inneholder presseloven også en rekke begrensninger på pressefriheten.²¹ Eksempelvis er publikasjoner som kritiserer den kuwaitiske emiren eller Allah, artikler som kan skade statens internasjonale relasjoner, publikasjoner som kan svekke statens valuta, eller uttalelser som foreslår å styrte dagens regime, straffbare i Kuwait.²² Loven løftet riktig nok takhøyden for debatt og representasjon i offentlig diskurs, sammenlignet med lovverket fra før 2006.²³ Journalister i Kuwait opererer altså innenfor et semiautoritært mediesystem, rent juridisk, men det er langt mer åpent enn de fleste andre pressesystemene i Golfen. Samtidig brukes medieaktører i Kuwait i noen grad som politiske

virkemidler grunnet medienes eierforhold.²⁴ Majoriteten av dagsavisene er eid av mektige medlemmer av statens økonomiske og politiske elite. Ved flere anledninger blir avisene brukt til å fremme eller fortie saker basert på egne politiske eller økonomiske interesser.²⁵ Dagsavisene har derfor insentiver til å unngå skråblikk mot den kuwaitiske statens investeringer, eller mangel derav, i klimatiltak. Måten klimaproblematikk presenteres i nyhetsbildet, påvirkes altså av den politiske og juridiske konteksten. Som et land som er økonomisk avhengig av oljeutvinning og eksport er det grunn til å anta at dette påvirker hvordan klimaendringene og fremstillingen av den kuwaitiske statens ansvar i denne sammenhengen blir dekket i nyhetsbildet.

De juridiske og normative føringene i systemet resulterer i at journalister opererer med en grad av selvsensur i eget arbeid. Selv om klimaendringene er et høyst relevant tema, er det altså grunn til å tro at kuwaitiske journalister avskrekkes fra å skrive om klimadiskursen på grunn av mangelen av utslippsforpliktelser og fremskritt i fornybar energiindustrien, men heller velger å rette oppmerksomheten utover Kuwaits landegrenser. Med dette bakteppet vil den følgende analysen utforske hvilke deler av klimadiskursen som blir omtalt i fire kuwaitiske dagsaviser, og hvorvidt dagsavisene presenterer en økt grad av hastverk eller bekymringer knyttet til klimaendringene.

Metodiske valg

Jeg samlet inn datamateriale til denne artikkelen våren 2022 i forbindelse med mitt mastergrads-prosjekt om kuwaitiske nyhetsmediers klimaendringdiskurs.²⁶ Datamaterialet er et grunnlag for å diskutere hvordan dagsavisene presenterer den kuwaitiske staten i møte med klimaendringene, og om befolkningen i Kuwait har vesentlig interesse for klimasaken og opplever klimaendringene som en særlig bekymringsfull utfordring. Arkivene til

fire sentrale kuwaitiske dagsaviser ble finkjemmet for ni utvalgte søkeord i perioden 2018–2021, på både engelsk og arabisk.²⁷ Søkeordene ble valgt basert på fire hovedkriterier. For det første ønsket jeg å inkludere forholdet mellom klimaendringene og den økonomiske avhengigheten av fossile energikilder, dermed ble ordene «forurensning», «utslipp» og «klimagass» valgt. For det andre ønsket jeg å inkludere både lokale og globale problemstillinger i klimadiskursen for kuwaitiske innbyggere, derav søkeordene «klimaendring» og «miljøvern». Det tredje kriteriet var å



Gjennomsnittstemperaturer øker i
nærmest dobbel hastighet i Golfstatene
sammenlignet med andre områder.



dekke de klimatiske utfordringene Kuwait står overfor på grunn av landets geografiske sårbarhet, derav «hetebølger» og «havnivå». Det siste kriteriet var å kartlegge hvorvidt det finnes noen grad av bekymring, hastverk eller ansvarsfordeling når det gjelder klimaendringene og deres konsekvenser i de kuwaitiske dagsavisene. Derfor ble søkeordene «klimakrise» og «global oppvarming» valgt, fordi de indikerer en høyere grad av bekymring enn det mer nøytrale «klimaendringer».

For å dekke hele den kuwaitiske befolkningen, derav en stor andel arbeidsinnvandrere, inkluderer analysen både arabiskspråklige og engelskspråklige dagsaviser. Blant de fire dagsavisene inkluderte jeg to arabiske aviser, al-Anba og al-Ra'y, samt to engelske aviser, Arab Times og Kuwait Times.²⁸ Utvalget muliggjorde også en sammenligning av klimadiskurs som i hovedsak var rettet mot en regional arabisktalende målgruppe, og det som var tiltenkt et internasjonalt publikum.

For å sikre et representativt resultat har jeg benyttet en todelt metode som kombinerer innsamling av både kvantitative og kvalitative data. I den kvantitative delen analyserte jeg bruksfrekvensen av søkeordene i den valgte tidsperioden. De kvantitative dataene muliggjør en analyse av stigende eller minkende bruk av klimarelaterte søkeord over tid, og en visualisering av hvilke søkeord som skaper høyest treff-frekvens. I tillegg benyttet jeg meg av en kvalitativ analyse for å avdekke tonen og konteksten til bruken av søkeordene. Jeg inkluderte et tilfeldig kvantum artikler, basert på antallet artikler publisert på fem tilfeldige datoer per år.²⁹ Artiklene ble deretter gruppert i fem underkategorier: klimatiltak, klima-relaterte problemer, økonomi, samfunn og politikk. Disse kategoriene gir en innsikt i hvilke typer klimasaker som blir omtalt hyppigst i kuwaitiske medier, noe som bidrar til å etablere primærkonteksten til klimadiskursen i kuwaitisk nyhetsjournalistikk. Tonen og konteksten i diskursen ble analysert gjennom en sentimentanalyse av de valgte artiklene. Dette involverte blant annet kartlegging av ordvalg, identifisering av eksplisitte og implisitte skyld- og ansvarsfordelinger, og artikkelens formål.

Det empiriske grunnlaget for denne artikkelen omfatter altså både en kvantitativ og en kvalitativ analyse, som dannet utgangspunktet for å diskutere hvorvidt den kuwaitiske staten blir presentert som en ansvarlig eller medskyldig aktør for utslippene som fører til klimaendringene grunnet landets store oljeproduksjon.

Globalt søkelys

Som tidligere omtalt skaper presse- og publiseringsloven i Kuwait et mediebilde som i en viss grad reflekterer statsmaktens egen klimadiskurs. Denne kvantitative analysen viser at man finner en nedgang i bruken av søkeordet «forurensning» i dagsavisene i perioden 2018–2021.

Samtidig viser analysen en økning i forekomsten av søkeordene «klimakrise», «klimaendring» og «utslipp». Økningen av treff-frekvensen for «klimaendring» og «klimakrise» kan gjenspeile statens forsøk på å fremstå som en aktiv deltaker i klimakampen overfor internasjonale aktører. Ved å fremme sine bærekraftighetsprosjekter og -mål i media rettes oppmerksomheten mot statens iverksatte klimatiltak, samtidig som det fjerner tiltakene som ekspanderer omfanget av landets oljeindustri.

Nedgangen i bruken av søkeordet «forurensning», kombinert med økt forekomst av søkeordet



Avisene i Kuwait legger tilsynelatende lite press på statlige myndigheter for å hankses med global oppvarming.



«utslipp», kan være en språklig refleksjon av et klimaansvarsfordelingsprinsipp som har vært viktig i tidligere klimaforhandlinger. Et viktig element som for eksempel fremkommer i rammeverket til Kyotoavtalen fra 1992 var at såkalte industriland, eller høyinntektsland, skal bære det største ansvaret for klimautslippene og må foreta de høyeste klimakuttene.³⁰ Ordlyden rundt ansvarsfordelingen har imidlertid blitt endret i nyere klimaavtaler, som Parisavtalen fra 2016. Verdens kapital er ikke fordelt slik den var i 1992, og land som tidligere var kategorisert som utviklingsland kan i dag ha langt høyere CO₂-utslipp, og større økonomisk vekst, enn de landene som i 1992 skulle foreta klimakutt. Dette medfører at for eksempel Kina, Brasil og oljenasjonene i golfen, som tidligere ble plassert i kategorien «utviklingsland», klamrer seg til denne tidligere kategoriseringen fordi den normativt fritar dem byrden av internasjonale klimakuttforpliktelser.³¹ Blant artiklene i den kvalitative analysen finnes det

eksempler på aktører som blir direkte ansvarliggjort, men det er ofte svært diffuse aktører. Eksempelvis blir «rike land» og «politiske ledere» omtalt som ansvarlige, uten å spesifisere hvilken stat eller institusjon disse skulle tilhøre. «Menneskeheten» eller teleselskapet Ooredoo «følgere» er andre eksempler på utnevnte aktører som ikke faktisk kan holdes ansvarlige.³³ I tilfellene der spesifikke aktører blir utpekt som ansvarlige for å bekjempe klimaendringene, gjelder dette USA, amerikanske militære ledere eller Pentagon.³⁴ Når det er sagt, er dette representativt for klimadiskursen over hele verden fordi en utfordring som krever såpass omfattende globalt samarbeid vil møte på vanskeligheter med å utpeke én ansvarlig aktør.

Dermed kan den vekslende bruksfrekvensen av søkeordene «forurensning» og «utslipp» illustrere et økende spillerom for mediene når det gjelder kritikk av statens brensel av fossile energikilder. Søkeordene «utslipp» og «forurensning» er på mange måter basert på samme konsept, og brukes ofte om hverandre, men det er en viktig forskjell her, nemlig assosiasjonsgrunnlaget. Ordet «utslipp» referer til stoffer som slippes ut i atmosfæren og svekker dens evne til å holde på temperaturen, det skaper altså en utfordring som påvirker klimaet og miljøet globalt.

«Forurensning», derimot, assosieres med stoffer som forurenser lokale områder, som for eksempel luft- og vannforurensning i et bestemt område, som medfører negative lokale konsekvenser for helse og miljø. Ergo assosieres ordet «utslipp» med langt fjernere og mer abstrakte konsepter enn «forurensning» for den gjengse nyhetsleser. Å sette søkelyset på «utslipp», fremfor «forurensning», bagatelliserer derfor ansvaret og rollen til den kuwaitiske staten ved å lempe problematikken over på et globalt nivå. Den kvalitative analysen støtter de kvantitative funnene. Det finnes en tendens til å dytte klima-

ansvar over på globale, eventuelt utenlandske aktører. Mer enn halvparten av de kvalitativt analyserte artiklene etterlyste politiske tiltak, men ingen av disse rettet søkelyset direkte mot kuwaitiske myndigheter. Dette går hånd i hånd med den statlige diskursen, som også ofte plasserer ansvaret for å håndtere klimaendringene over på globale, ofte vestlige, aktører.³⁵

Den kvantitative analysen viser en generell økning i omfanget og frekvensen av klimadiskursen fra 2018 til 2021, men den distinkte økningen hører til delene av diskursen som omtaler globale, mer abstrakte utfordringer. Søkeordene «klimaendring», «klimakrise» og «utslipp» har tydelig økt forekomst. Blant disse er de to første søkeordene vage og brede problemstillinger som har et globalt nedslagsfelt, som den kuwaitiske staten derfor ikke kan stilles ansvarlig for. Konsekvensene av klimaendringene fremstilles altså som et globalt problem som krever en kollektiv innsats for å redusere ødeleggende utslipp.

Det tredje søkeordet med økt forekomst er derimot mer anslagsgivende for Kuwait som en av verdens åttende største oljeeksportører ved inngangen av 2020-tallet.³⁶ Når det gjelder nasjonale tiltak, omtales i større grad de tiltakene som allerede er iverksatt av den kuwaitiske staten. Dette gir ytterligere inntrykk av at Kuwait er en aktiv deltaker i den internasjonale innsatsen mot global oppvarming.

Et klimaoffer

Som et tørt ørkenland, er Kuwait svært sårbar for klimaendringenes temperaturøkninger. Den kvantitative analysen finner en økt arabisk bruksfrekvens av søkeordene «havnivå» og «hetebølger». I motsetning er den engelske bruksfrekvensen lavere i 2021 enn i 2018 på begge disse søkeordene. Dette kan indikere en økt oppfatning av hastverk blant kuwaitiske journalister når det gjelder klimakonsekvenser som påvirker le-

Søkeord	2018	2019	2020	2021
Climate Change / <i>taghayyur al-manakh</i>	786	1337	805	1729
Environmentalism / <i>himayat al-bi'a</i>	1895	1987	1371	1804
Global Warming / <i>al-'ihtir ar al-'alami</i>	257	343	192	340
Greenhouse Gasses / <i>ghazat al-ihitbas al-harari</i>	156	226	155	350
Emissions / <i>al-inbi'athat</i>	663	886	615	1289
Water levels / <i>mustawayat al-miah</i>	160	166	123	166
Heatwaves / <i>mawjat al-harara</i>	145	136	80	148
Pollution / <i>talawwuth</i>	1058	902	620	805
Climate Crisis / <i>'azmat al-manakh</i>	66	144	181	336

Figur 1: Oversikt over søkeord og samlede antall i treff i alle de fire dagsavisene.

vestandarden i Kuwait. Den kvalitative analysen viser en rekke språkvalg som gir medietekstene en selvmedlidende tone. Dette inkluderer både vage formuleringer som at «de mest sårbare er i faresonen»,³⁷ og direkte utsagn som «viktigheten av å reversere effekten av klimaendringene er håndgripelige i Midtøsten og Nord-Afrika, der innvirkningen av økende temperaturer allerede påvirker levebrød og muligheter.»³⁸ Dette utsagnet er et eksempel på et gjentakende uttrykksmønster som understreker offerrollen til Kuwait i møte med klimaendringene. Den samsvarer med den statlige klimadiskursen, der myndighetene fremmer de negative konsekvensene av klimaendringene for egen region.

Samlet sett viser den kvantitative og kvalitative analysen at kuwaitiske dagsaviser unngår ansvarliggjøring av egne myndigheters klimadiskurs, samtidig som Kuwait presenteres som et klimaoffer. Denne tonen hindrer muligens en bred og inkluderende debatt om hvordan å håndtere klimaendringene i en oljenasjon, da språkbruken øker avstanden mellom den kuwaitiske oljeindustrien og global oppvarming. På en annen side skaper denne tonen rom for å adressere klimautfordringene uten å rette pekefinger mot kuwaitiske myndigheter og dermed åpnes muligheten for å implisitt oppfordre til nasjonale

klimatiltak, uten å direkte utfordre politiske myndigheter eller true den kuwaitiske statens levebrød.

Økende interesse?

Dagsavisene i Kuwait legger tilsynelatende lite press på statlige myndigheter for å hankses med global oppvarming, noe som i noen tilfeller kan reflektere allmennhetens tilnærming til situasjonen. Flere meningsmålinger peker på en relativt lav interesse for, eller informasjon om, klimaendringene. Aktivist og daglig leder i Greenpeace Mediterranean, som opererer i Midtøsten og Nord-Afrika, Zeina Khalil Hajj, peker på allmennhetens manglende interesse for klimasaken som et hovedproblem i regionen, da det letter det politiske presset fra skuldrene til regionale myndigheter.³⁹

Meningsmålinger fra det siste tiåret viser at Midtøsten er blant regionene som er minst engstelige for klimaendringene. Arab Barometer publiserte i 2020 artikkelen «Climate Change: a Tertiary Concern for Arab Citizens», basert på en meningsmåling om regionens holdninger til klimaendringer gjennomført i 2018.⁴⁰ Blant statene i meningsmålingen, var Kuwait landet med færrest respondenter som mente at klimaendringene var en alvorlig utfordring.⁴¹ Meningsmålingen viste at kun 37 prosent av den kuwaitiske

befolkningen mente at klimaendringene var en relativt alvorlig utfordring, mens tilsvarende tall for en rekke andre land i regionen var betydelig høyere.⁴² Arab Barometers funn underbygges i en meningsmåling gjennomført av Pew Research Center fra 2014, som sammenligner klimaendringene med en rekke andre trusler, for eksempel religiøst og etnisk hat, sosial ulikhet, trusselen om atomvåpen og AIDS, der klimaendringene var av lavest prioritet.⁴³ En annen Pew-meningsmåling fra 2015 viste at Midtøsten var den regionen i verden som responderte med minst hastverk i møte med klimakrisen. Bare 26 prosent av respondentene fra Midtøsten mente at klimaendringene er skadelige for mennesker i dag, mens prosentandelen i Latin-Amerika lå på hele 77 prosent.⁴⁴

Regionens turbulente historie med utallige kriger, interne konflikter og flyktningkriser, og de enorme økonomiske utfordringene og menneskelige lidelsene dette har medført, er en mulig årsak til at klimaendringene oppleves som mindre presserende.⁴⁵ Imidlertid vil klimaendringene kunne skape nye, eller forverre eksisterende, konflikter i regionen da vann- og matmangel vil bidra til å øke faren for ytterligere politisk og sosial ustabilitet.⁴⁶ Dermed kan det hevdes at det bare er et spørsmål om tid før klimaendringene blir en faktor i kommende regionale konflikter.

Meningsmålingen fra Arab Barometer antyder at økt kunnskap og utdanning, samt en mer omfattende diskurs om klimaendringene, kan bidra til å øke allmennhetens bevissthet til de umiddelbare og fremtidige konsekvensene av klimaendringene. Rapporten peker på mangel på kunnskap som en årsak til den manglende interessen fordi meningsmålingen viser en betydelig større bekymring for eksempelvis luft- og vannforurensing, selv om klimaendringene over tid også vil medføre tilsvarende problemer.

Professor i psykologi Mikkel F. Eskjær har

undersøkt årsakene til den manglende interessen for klimaendringene i mediebildet i Midtøsten. Han konkluderer med at halvautoritære mediesystem, tilsvarende det kuwaitiske, ofte undertrykker klimadebatten og dermed reduserer bevisstheten rundt temaet hos befolkningen.⁴⁷ Han viser til at de begrensningene som pålegges medieredaksjonene gjør at klimadiskursen blir lite omtalt i media, og er lite kritisk til egne myndigheter. Som nevnt setter mediene sjeldent søkelys på nasjonale myndigheter og deres klimapolitikk, samtidig som mediene omtaler Kuwait som et offer for klimaendringene. Dagsavisene presenterer altså ikke klimaendringene som en utfordring som krever ekstraordinær oppslutning fra allmennheten i Kuwait, og ansvaret tilskrives heller internasjonale aktører.

Når det er sagt, viser en meningsmåling gjennomført av professor i miljøvitenskap, Abdirashid A. Elmi, i Kuwait i 2018 ganske ulike resultater. Blant respondentene i hans undersøkelse mente 80 prosent på at klimaendringene finnes og er menneskeskapte, 70 prosent av respondentene svarte at de var bekymret for klimaendringene når det kommer til folkehelse, og omtrent 54 prosent var enig i at virkningene av klimaendringene på sikt ville bli svært bekymringsverdig for økonomien.⁴⁸ I likhet med Elmis resultater indikerer både den kvantitative og den kvalitative analysen som ligger til grunn for denne artikkelen at det finnes en økende grad av bekymring for klimakrisen i kuwaitisk media, og dette vil jeg se nærmere på i neste avsnitt.

Imidlertid har ikke denne analysen grunnlag for å utvetydig hevde at det er en økt følelse av *hastverk* hos befolkningen som sådan. En økning i klimadiskursen er til dels forventet fordi utviklingen av både klimaendringene og grønne omveltninger skjer fortløpende over hele kloden. Det er derfor naturlig at de nyere tallene fra denne analysen viser til en mer omfattende klimadiskurs

enn den som fantes for bare et halvt tiår siden.

Datamaterialet indikerer likevel en økt grad av bekymring for klimaendringene. Den kvantitative analysen viser for eksempel at «klimakrise» var det eneste søkeordet som ikke hadde en nedgang i bruksfrekvens under pandemiåret 2020, men hadde derimot en jevn økning over de fire årene som datamaterialet dekker. I 2018 genererte ordet «klimakrise» kun 66 treff i de fire avisene, mens tallet økte til hele 336 treff i 2021.⁴⁹ Språklig indikerer dette at dagsavisene omtaler klimaendringene som en mer umiddelbar og kritisk utfordring enn tidligere, derav formuleringen «klimakrise» fremfor det mer nøytrale «klimaendring».

Et interessant funn som fremkommer i både den kvantitative og kvalitative analysen, er forskjellene mellom den arabisk- og engelskspråklige klimadiskursen. Av det totale treffet kom 63 % fra de engelskspråklige avisene. Det kan være flere årsaker til denne utviklingen. For eksempel kan de engelske avisene i gjennomsnitt publisere flere artikler, og dermed ha en større klimadiskurs, men videre undersøkelse av dette ble ekskludert fra datainnsamlingen av praktiske årsaker. En annen årsak kan være at de engelskspråklige dagsavisene ønsker å henvende seg til verdenssamfunnet som mottaker, fremfor lokalsamfunnet, i samtalen om klimautfordringene. Nærmere analyse avdekker flere bemerkelsesverdige forskjeller mellom klimadiskursen på engelsk og på arabisk. Mens oppslutningen til klimadiskursen i engelske aviser viser en jevn økning over tid, har diskursen i de arabisktalende avisene hatt en betydelig økning i 2021. Eksempelvis har søkeordet «utslipp» økt med nesten 300 prosent fra 2020 til 2021, det samme gjelder «klimagasser» og «klimaendring». Den totale treff-frekvensen for «klimakrise» i både engelsk- og arabiskspråklige aviser har også doblet seg i samme tidsperiode. Analysen viser også at søkeordene som uttrykker størst grad av bekym-

ring, for eksempel «klimakrise», har en økning i antall treff i arabisktalende aviser hvert eneste år mellom 2018 og 2021.

I likhet med funnene fra studiet til A. A. Elmi, antyder denne analysen at de arabiskspråklige avisene, som hovedsakelig henvender seg til lokale eller regionale innbyggere, uttrykker en høyere grad av bekymring for klimaendringene enn resultatet som fremkommer i meningsmålingene fra Arab Barometer og Pew Research Center.

Konklusjon

Kuwait står utvilsomt overfor reelle klimautfordringer. Høye temperaturer fører til vannmangel, et høyt energiforbruk og unormalt stort behov for nedkjøling av innendørs arealer. Samtidig er statens økonomi avhengig av oljeinntekter for å opprettholde velferdsnivået og levestandarden i landet. Situasjonen gjør det imperativt for kuwaitiske myndigheter å ta stilling til klimaendringene. Staten støtter internasjonale tiltak for et globalt grønt skifte, men det finnes imidlertid ingen tegn til at man er villig til å legge begrensninger på den nasjonale oljeindustrien hva angår produksjonsvolum og eksport.

Språkbruken i den offentlige debatten har blitt kraftigere og mer bekymringsfull i løpet av de siste fire årene. Denne analysen viser at de kuwaitiske dagsavisene sjeldent omtaler klimaendringene som en utfordring som kuwaitiske myndigheter må håndtere. Kuwait blir i stedet presentert som et offer for klimautfordringene.

Selv om tidligere meningsmålinger har vist at Midtøsten generelt sett har hatt relativt lav interesse for klimaproblematikk, viser denne analysen at dette bildet er i endring og man ser tegn til en økt bevissthet og bekymring for den globale klimakrisen blant leserne av de fire kuwaitiske dagsavisene. Kuwaitiske dagsaviser viser en større interesse for klimaspørsmål, og klimadiskursen får en stadig større plass i dagsavisene, med særlig

økt oppmerksomhet rettet mot de mest tids-kritiske elementene ved global oppvarming.

Lisa Sviland er vitenskapelig assistent ved Universitetet i Oslo

• f •

- 1 Radha, S.V.V. Dhanu, Chidambaram Sabarathinam, Fajer Al Otaibi og Bodour T. Al-Sabti, «Variation of Centennial Precipitation Patterns in Kuwait and Their Relation to Climate Change», *Environmental Monitoring and Assessment* 195, no. 20 (2023): 2. DOI: 10.1007/s10661-022-10587-7.
- 2 International Trade Administration, Washington DC, 13.09.2022, trade.gov/country-commercial-guides/kuwait-oil-and-gas.
- 3 Crystal, Jill. *Kuwait: the Transformation of an Oil State*. London: Routledge 2017, 2; Def. renteniststat: «Renteniststater er stater som kan distribuere velferdsgoder til samfunnet uten å skattlegge befolkningen fordi statsbudsjettet hviler på statskontrollert eksport av naturressurser til verdensøkonomien.» Kjetil Selvik: «Golfmonarkiene: mer variasjon enn olje kan forklare», *Babylon. Nordisk tidsskrift for Midtøstenstudier*, nr. 2 (2010): 6–19. DOI: doi.org/10.5617/ba.4258.
- 4 Nedkjøling av innendørsarealer skaper større klima-utslipp i Gulfstatene fordi klimaanlegg krever vann, som i Gulfen forutsetter en energikrevende avsaltningsprosess som bruker energi fra olje og gass.
- 5 Carvalho, Anabela. «Media(ted)discourses and climate change: a focus on political subjectivity and (dis)engagement.» *Wires climate change* 1, no. 2 (April 2010): 172–179. doi.org/10.1002/wcc.13.
- 6 Boykoff, Max, Jules M. Boykoff, «Balance as a bias: global warming in the US prestige press.» *Global Environmental Change* 14, no. 2 (Juli 2004): 125–136. DOI:10.1016/j.gloenvcha.2003.10.001.; Bord, Richard J, Ann Fisher, Robert E. O'Connor. «Public perceptions of global warming, United States and international perspectives.» *Climate Research* 11 (Desember 1998): 75–84. <http://dx.doi.org/10.3354/cro11075>.; Leiserowitz, Anthony. «Climate change risk perception and policy preferences: the role of affect, imagery, and values.» *Climate Change* 77 (August 2006): 45–72. DOI:10.1007/s10584-006-9059-9.; Boykoff, Max. «The cultural politics of climate change discourse in UK tabloids.» *Political Geography* 27, no. 5 (Juni 2008): 549–569. DOI:10.1016/j.polgeo.2008.05.002.; Carvalho, Anabela. «Ideological cultures and media discourses on scientific knowledge: Re-reading news on climate change», *Public Understanding of Science* 16, no. 2 (April 2007): 223–234. DOI: 10.1177/0963662506066775.; Ford, James D., Diana Rose King. «Coverage and framing of the climate change adaptation in the media: A review of influential North American newspapers during 1993–2013.» *Environmental Science & Policy* 48 (April 2015): 137–146. DOI:10.1016/j.envsci.2014.12.003.; Shehata, Adam, David Nicolas Hopmann. «Framing Climate Change: A study of US and Swedish press coverage of global warming.» *Journalism Studies* 13, no 2 (April 2012): 175–192. DOI:10.1080/1461670X.2011.646396.; Rozado, David, Musa Al-Gharbi. «Using word embeddings to probe sentiment associations of politically loaded terms in news and opinion articles from news media outlets.» *Journal of Computational Social Science* 5, no. 3 (Mai 2022). DOI:10.1007/s42001-021-00130-y.
- 7 Gelan, Ayele U., «Kuwait's energy subsidy reduction: Examining economic and CO₂ emission effects with or without compensation.» *Energy Economics* 71 (2018):186–200.
- 8 International Trade Organization. «Kuwait – Oil and Gas», International Trade Organization. September 2022. trade.gov/country-commercial-guides/kuwait-oil-and-gas.
- 9 Al-Saad, Mariam. «Climate Adaptation and Kuwait's Built Environment.» *The LSE Middle East Center Blog* (Mars 2021). blogs.lse.ac.uk/mec/2021/03/31/climate-adaptation-and-kuwaits-built-environment/.
- 10 «Kalimat sumuww wa-li al-'ahd a-shaykh mash'al al-ahmad haqzu allah min a-riad fi a'mal qimmat mubadarat al-sharq al-awsat al-akhdar», *AlziadiQ8*, 21. oktober 2021. alziadiq8.com/408873.html.
- 11 Beder, Sharon. «Lobbying, greenwash and deliberate confusion: how vested interests undermine climate change.» In *Green Thought and Environmental Politics: Green Trends and Environmental Politics*, redigert av M. C–T. Huang & R. R–C Huang, 297–328. Taipei: Asia-seok Digital Technology, 2014.; Moneer, Zeina. «Greenwashing in a time of global warming.» *Middle East Institute* (Desember 2022). doi-org.ezproxy.uio.no/10.1080/13549839.2017.1345877.; Scanlan, Stephen J. «Framing fracking: scale-shifting and greenwashing risk in the oil and gas industry.» *The International Journal of Justice and Sustainability* 22, no. 1 (2017):1311–1337. doi-org.ezproxy.uio.no/10.1080/13549839.2017.1345877.; Kroes, D. J., «Measuring the influence of greenwashing practices on the public opinion: a Twitter sentiment analysis.» Masteroppgave, Eindhoven University of Technology. 2018.
- 12 Writer, Staff. «Kuwait Lags behind in Renewable Energy Projects», *Zawya*, 31. oktober 2022. zawya.com/en/projects/utilities/kuwait-lags-behind-in-renewable-energy-projects-report-m2yi658t.
- 13 Steensma, Gilein, Rubén Román, Craig Marshall, Julián Bermejo, Krishnawamy Iyer, Salem Al-Hajraf og Ayman Al-Qattan. 2019. «Shagaya Renewable Energy Park Project.» In AIP Conference Proceedings 2126: AIP Conference. 25. juli 2019. doi.org/10.1063/1.5117583.
- 14 Arab News. «Clean Fuels Project Places Kuwait among Top Exporters of Oil Byproducts», *Arab News*, 27. juli 2022. arabnews.com/node/2130786/business-economy.

- 15 Raz, Daniella. «Climate Change: a Tertiary Concern for Arab Citizens.» Arab Barometer. 20. april 2020. arabbarometer.org/2020/04/climate-change-a-tertiary-concern-for-arab-citizens
- 16 Jamtøy, Ann Iren. «Informere eller underholde? Politisk journalistikk i norsk valgkamp», Tidsskrift for samfunnsforskning 52, no. 1 (2011): 68.
- 17 Fowler, Roger. *Language in the News: discourse and ideology in the press*. Oxfordshire: Routledge. 1991:3.
- 18 Elmi, Abdirashid A. «Risks to Critical Environmental Resources and Public Wellbeing from Climate Change in the Eyes of Public Opinion in Kuwait», Environmental Progress & Sustainability Energy 37, no. 1 (Juni 2017): 233. DOI:10.1002/ep.12662.
- 19 Tuchmann, Gaye. «Making News: A Study in the Construction of Reality.» Social Forces 59, no. 4 (1987): 2. DOI:10.2307/2578016.
- 20 Fowler, Roger. *Language in the News: discourse and ideology in the press*. Oxfordshire: Routledge. 1991:3.; Shehata, Adam, David Nicolas Hopmann. «Framing Climate Change: A study of US and Swedish press coverage of global warming.» Journalism Studies 13, no. 2 (April 2012): 175–192. DOI:10.1080/1461670X.2011.646396.
- 21 Selvik, Kjetil. «Elite Rivalry in a Semi-Democracy: The Kuwaiti Press Scene.» Middle Eastern Studies 47, no. 3 (Mai 2011): 484. doi.org/10.1080/00263206.2011.565143.
- 22 Selvik, Kjetil. «Elite Rivalry in a Semi-Democracy: The Kuwaiti Press Scene.» Middle Eastern Studies 47, no. 3 (Mai 2011): 483. doi.org/10.1080/00263206.2011.565143.; FreedomHouse. «Kuwait: Freedom in the World 2023 Country Report.» Freedom House. freedomhouse.org/country/kuwait/freedom-world/2023
- 23 Selvik, Kjetil. «Elite Rivalry in a Semi-Democracy: The Kuwaiti Press Scene.» Middle Eastern Studies 47, no. 3 (Mai 2011): 490. doi.org/10.1080/00263206.2011.565143.
- 24 Selvik, Kjetil. «Elite Rivalry in a Semi-Democracy: The Kuwaiti Press Scene.» Middle Eastern Studies 47, no. 3 (Mai 2011): 478. doi.org/10.1080/00263206.2011.565143.
- 25 Selvik, Kjetil, Jon Nordenson, Tewodros Aragie Kebede. «Print Media Liberalization and Electoral Coverage Bias in Kuwait.» The Middle East Journal 69, no. 2 (April 2015). DOI:10.3751/69.2.15.
- 26 Sviland, Lisa. «Green Media in Kuwait.» Masteroppgave, Universitetet i Oslo, 2022.
- 27 Datainnsamlingsarbeidet ble gjennomført på både engelsk og arabisk, i henholdsvis engelsk- og arabisk-språklige dagsaviser. Oversikt over søkeord og oversettelser finnes i Figur 1.
- 28 Disse fire dagsavisene ble valgt da de er blant de mest leste kuwaitiske avisene i Kuwait, på arabisk og engelsk. Samtidig var dette de fire avisene med tilstrekkelig data, og brukervennlige søkemotorer i sine respektive digitale arkiver.
- 29 Datoene ble valgt med hjelp av randomiseringsverktøyet «random.org» for å unngå bias.
- 30 Elmi, Abdirashid A. «Risks to Critical Environmental Resources and Public Wellbeing from Climate Change in the Eyes of Public Opinion in Kuwait», Environmental Progress & Sustainability Energy 37, no. 1 (Juni 2017): 236. DOI:10.1002/ep.12662.
- 31 Elmi, Abdirashid A. «Risks to Critical Environmental Resources and Public Wellbeing from Climate Change in the Eyes of Public Opinion in Kuwait», Environmental Progress & Sustainability Energy 37, no. 1 (Juni 2017). DOI:10.1002/ep.12662.
- 32 «Indonesians pay high price to shield homes», Kuwait Times, 2. desember 2019.; «Al-hurub a-najima ‘an at-taghayyur al-munakhiyy batat wa-shika», Al-Anba, 5. november 2021.
- 33 «Guterres fi iftitah mu’tamar al-munakh: ‘ala al-‘alam an yakhtar bayyina ‘al-‘amal’ wa ‘al-istsalam», Al-Anba, 2. desember 2021. alanba.com.kw/938440.; «Ooredoo Kuwait» sabaqat bi-d‘am hayyat wa-mustaqbal akthar insaniyya», Al-Rai, 19. august 2021. alraimedia.com/article/1550258.
- 34 «Al-hurub a-najima ‘an at-taghayyur al-munakhiyy batat wa-shika», Al-Anba, 5. november 2021.
- 35 «Kalimat sumuww wa-li al-‘ahd a-shaykh mash‘al al-ahmad haqzu Allah min a-riadi fi a‘mal qimmat mubadarat al-sharq al-awsat al-akhdar», AlziadiQ8, 21. oktober 2021. alziadiq8.com/408873.html.; State of Kuwait, Environment Public Authority. Kuwait’s Initial National Communications under the United Nations Framework Convention on Climate Change, Salah Mudh’hi Al-Mudh’hi. Kuwait:UNFCCC, 2012.
- 36 Workman, Daniel. «Crude Oil Exports by Country», World’s top exports, 2022, worldstopexports.com/worlds-top-oil-exports-country/?utm-content=cmp-true.
- 37 «‘Ooredoo Kuwait’ abaqat bi-d‘am hayyat wa-mustaqbal akthar insaniyya», Al-Rai, 19. august 2021.
- 38 «Authority for ‘Agriculture’ Sees Kuwait Afforestation Essential», Arab Times, 5. november 2021.
- 39 Cascades, «CASCADES Talks to Zeina Khalil Hajj (350) about Climate Change in the MENA Region», intervju av Cascades (2022). youtube.com/watch?v=g9yTolNoVow.
- 40 Raz, Daniella. «Climate Change: a Tertiary Concern for Arab Citizens.» Arab Barometer. 20. april 2020. arabbarometer.org/2020/04/climate-change-a-tertiary-

concern-for-arab-citizens/.

- 41 I denne meningsmålingen var tolv stater fra Midtøsten representert, derav var Kuwait den eneste blant de oljeavhengige GCC-landene.
- 42 Raz, Daniella. «Climate Change: a Tertiary Concern for Arab Citizens.» Arab Barometer. 20. april 2020. arab-barometer.org/2020/04/climate-change-a-tertiary-concern-for-arab-citizens/. Til sammenligning var svarprosenten fra for eksempel Libanon 79 %, Jordan 69 %, Palestina 68 %, Marokko 64 %, Egypt 62 %, og Jemen 57 %.
- 43 Pew Research Center, Middle Easterners See Religious and Ethnic Hatred as Top Global Threat (Washington: Pew Research Center, 2014), pewresearch.org/global/2014/10/16/middle-easterners-see-religious-and-ethnic-hatred-as-top-global-threat
- 44 Pew Research Center, High CO₂ Emitters Are Less Intensely Concerned about Climate Change (Washington: Pew Research Center, 2015), pewresearch.org/global/interactives/climate-concern
- 45 Eskjær, Mikkel Fugl. «Climate Change Communication in Middle East and Arab Countries.» Oxford Research Encyclopedia of Climate Science (September 2017). doi.org/10.1093/acrefore/9780190228620.013.484.
- 46 Elmi, Abdirashid A. «Risks to Critical Environmental Resources and Public Wellbeing from Climate Change in the Eyes of Public Opinion in Kuwait», Environmental Progress & Sustainability Energy 37, no. 1 (Juni 2017): 235. DOI:10.1002/ep.12662.

Eskjær, Mikkel Fugl. «Climate Change Communication in Middle East and Arab Countries.» Oxford Research Encyclopedia of Climate Science (September 2017): 4. doi.org/10.1093/acrefore/9780190228620.013.484.
- 47 Abdirashid A. Elmi, «Risks to Critical Environmental Resources and Public Wellbeing from Climate Change in the Eyes of Public Opinion in Kuwait», Environmental Progress & Sustainability Energy 37, no. 1 (Juni 2017): 235. DOI:10.1002/ep.12662.
- 48 Sviland, Lisa. «Green Media in Kuwait.» Masteroppgave, Universitetet i Oslo, 2022:4.